

Elżbieta Władyniak

Scenariusz zajęć pt. „Prawa jednostki – prawa dziecka”

Cel ogólny: podnoszenie świadomości własnych praw

Cele szczegółowe:

- podniesienie stanu wiedzy z zakresu praw dzieci
- kształtowanie umiejętności nazywania i rozróżniania praw dziecka
- kształtowanie postawy zgody, porozumienia i szacunku

Po zajęciach uczeń: wie, kim był Janusz Korczak, zna Konwencję o Prawach Dziecka, wymienia prawa dziecka, rozróżnia sytuacje łamania praw dziecka, wymienia prawa każdej jednostki ludzkiej

Metody i formy pracy: praca w małych zespołach, rozmowa kontrolowana na forum grupy

Środki dydaktyczne: kartki z prawami – Konwencja o Prawach Dziecka, Karta Praw Każdej Jednostki Ludzkiej, kartki A4, arkusz dużego papieru, mazaki, magnesy

Przebieg zajęć

Uczniowie siedzą razem z nauczycielem w kręgu. Nauczyciel przypomina, że rok 2012 jest rokiem wyjątkowego człowieka – lekarza, pisarza, pedagoga i opiekuna dzieci, który całym swoim życiem i działaniem okazywał dzieciom szacunek i podkreślał przestrzeganie praw dzieci do życia w bezpiecznym i przyjaznym środowisku. Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, o kim mowa – chodzi o Janusza Korczaka. Janusz Korczak mówił: *Szukaj własnej drogi. Poznaj siebie, zanim zechcesz dzieci poznać. Zdaj sobie sprawę z tego,*

do czego sam jesteś zdolny, zanim dzieciom poczniesz wykreślać zakres praw i obowiązków. Ze wszystkich sam jesteś dzieckiem, które musisz poznać, wychować i wykształcić przede wszystkim.

1. Runda na dobry początek – uczniowie mają dokończyć zdanie: „Mam prawo do...”

2. Nauczyciel prowadzi miniwykład na temat praw dziecka.

Można by ten temat zacząć tak: Dawno, dawno temu o prawach dzieci nikt nie słyszał. Prawa dzieci mają krótką historię – po raz pierwszy je zapisano w roku 1924 w tak zwanej Deklaracji Genewskiej. Ale naprawdę pierwszy, w miarę pełny katalog praw został zapisany w Konwencji o Prawach Dziecka przygotowanej przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 1989 roku. Konwencja o Prawach Dziecka to międzynarodowa umowa, zawierająca zbiór praw. Państwo, które do Konwencji o Prawach Dziecka przystąpi (podpisze ją), zobowiązuje się do przestrzegania zawartych w niej praw. W Polsce Konwencja o Prawach Dziecka obowiązuje od 1991 roku.

3. Prowadzący dzieli klasę na kilka zespołów (4-5 osób). Każdy zespół otrzymuje kartkę z prawami dzieci wypisanymi z Konwencji o Prawach Dziecka (Załącznik nr 1) oraz kartki i mazaki do narysowania małego plakatu. Zadaniem uczniów jest wybrać jedno prawo i przygotować mały plakat mówiący o nim. Po wykonaniu prac liderzy grup przedstawiają i omawiają swoje plakaty (staramy się, aby każda grupa wybrała inne prawo).

4. Nauczyciel dzieli klasę na 4 zespoły. Każdy zespół losuje opis krótkiej historii z życia dzieci (Załącznik nr 2). Zadaniem uczniów jest zapoznać się z historią i określić, jakie prawa dzieci zostały

w niej złamane. Liderzy grup odczytują historie i przedstawiają stanowisko swojej grupy.

5. Po wysłuchaniu wszystkich historii nauczyciel prowadzi dyskusję na forum całej grupy na temat przestrzegania praw dzieci we współczesnym świecie.

6. Uczniowie siedzą w kręgu. Nauczyciel prosi każdego ucznia o wylosowanie jednej kartki z kapelusza i głośne odczytanie treści. Zdania w kapeluszu pochodzą z Karty Praw Każdej Jednostki Ludzkiej (Załącznik nr 3).

Nauczyciel w kilku zdaniach podsumowuje zajęcia.

7. Runda na zakończenie – „Z tej lekcji zapamiętałem...”

Załącznik nr 1

KONWENCJA O PRAWACH DZIECKA

Prawo do życia i rozwoju – oznacza, że nikogo nie można bezprawnie pozbawić życia.

Prawo do życia bez przemocy i poniżania – oznacza, że bicie, znęcanie, okrutne i poniżające traktowanie są niedopuszczalne i karane.

Prawo do wychowania w rodzinie – oznacza, że nikomu nie wolno zabrać cię od rodziców, chyba że z bardzo ważnych powodów; gdyby zdarzyło się, że rodzice będą osobno, masz prawo do kontaktów z obojgiem rodziców.

Prawo do wypowiedzi – oznacza, że w ważnych sprawach ciebie dotyczących możesz wygłosić swoje zdanie, opinię, oświadczyć własną wolę.

Prawo do stowarzyszania – oznacza, że możesz należeć do organizacji młodzieżowych; jeżeli masz 16 lat, sam decydujesz o swojej przynależności.

Prawo do nauki – oznacza, że możesz uczyć się tak długo, jak pozwalają na to twoje zdolności, jeżeli masz 6 lat, możesz zacząć naukę w klasie „0”, pracować możesz, jak skończysz 15 lat.

Prawo do tożsamości – oznacza, że musisz mieć nazwisko, obywatelstwo, poznać swoje pochodzenie, mając 13 lat musisz być zapytany o zgodę, gdybyś miał zostać adoptowany, a także gdybyś miał mieć zmienione nazwisko.

Prawo do informacji – oznacza, że powinienes poznać swoje prawa, powinienes mieć dostęp do różnych źródeł wiedzy.

Prawo do prywatności – oznacza, że możesz dysponować własnymi rzeczami, masz prawo do tajemnicy korespondencji, nikomu nie wolno bez bardzo ważnych powodów wkraczać w twoje sprawy osobiste i rodzinne.

Prawo do swobody myśli sumienia i religii – oznacza, że gdy jesteś już wystarczająco świadomy, sam decydujesz o swoim światopoglądzie, wcześniej rodzice mają prawo tobą kierować.

NAUCZ SIĘ UPOMINAĆ O SWOJE PRAWA, ALE PAMIĘTAJ, ŻE INNI TEŻ JE MAJĄ!

Załącznik nr 2

1. Kilka miesięcy temu w Czechach, w dużym mieście, odkryto dwoje dzieci, które nigdy nie opuściły mieszkania rodziców. Chłopiec ma 3,5 roku, dziewczynka ma 1,5 roku. Dzieci nie miały imion, nie były nigdzie zgłoszone, nie miały zabawek, nigdy nie widziały żadnego innego człowieka oprócz swoich rodziców, nigdy nie widział ich lekarz. Rodzice bali się, że ich dzieciom świat na zewnątrz zrobi krzywdę.

2. W gimnazjum podczas jednej lekcji Małgosia napisała liścik do koleżanki Ani. Napisała w nim, że się nudzi. Podczas przekazywania listu zrobiło się zamieszanie i nauczyciel zwrócił na to uwagę. Zażądał oddania listu. Rozwinął karteczkę, przeczytał po cichu treść i głośno skomentował: Od kiedy to, Małgosiu, umawiasz się z Anią?

3. Mama Kasi pracuje w firmie sprzątającej biura. Mama często każe Kasi iść do pracy razem z nią i pomagać w sprzątanii. Kasia idzie z mamą późnym popołudniem i pracują razem prawie do północy. Następnego dnia Kasia nie ma siły wstać rano do szkoły. Już się opuściła w nauce, otrzymuje coraz gorsze stopnie, bo nie ma czasu na porządne odrabianie lekcji i naukę w domu. A to przecież pierwsza klasa liceum.

4. Ewa uczy się w technikum drugi rok. Chodzi na SKS, jej ulubioną dyscypliną jest siatkówka. Problem w tym, że w tym roku zmienił się trener. Nowa pani trener jest inna niż poprzednia. Już kilka razy nakrzyczała na Ewę, że „rusza się jak mucha w smole”, a raz powiedziała przy wszystkich, że tak w ogóle to Ewa powinna coś zrobić,

bo ma „ciężki tyłek”. Wszyscy się z niej śmiali. Potem w szatni Iwona podchwyciła ten tekst. Pozostałe dziewczyny udawały, że nic nie słyszą.

Załącznik nr 3

KARTA PRAW KAŻDEJ JEDNOSTKI LUDZKIEJ

KAŻDY MA PRAWO DO – myślenia – czasami – wyłącznie o sobie.	NIGDY NIE MUSISZ – być w 100% doskonały.
KAŻDY MA PRAWO DO – proszenia o wsparcie psychiczne, gdy tego potrzebuje.	NIGDY NIE MUSISZ – iść za tłumem.
KAŻDY MA PRAWO DO – krytycyzmu i wyrażania swojego protestu.	NIGDY NIE MUSISZ – cenić destrukcyjnych osób.
KAŻDY MA PRAWO DO – własnych opinii i przekonań.	NIGDY NIE MUSISZ – prosić o coś ludzi niezłych.
KAŻDY MA PRAWO DO – błędów w dochodzeniu do prawdy.	NIGDY NIE MUSISZ – przepraszać za bycie sobą.
KAŻDY MA PRAWO DO – zwrócenia się do kogoś o pomoc w rozwiązaniu własnych problemów.	NIGDY NIE MUSISZ – przekazywać wszystkich swoich możliwości.
KAŻDY MA PRAWO DO – mówienia: „nie, dziękuję”, „proszę mi wybaczyć, ale nie...”.	NIGDY NIE MUSISZ – czuć się winny za swoje pragnienia.
KAŻDY MA PRAWO DO – niesłuchania rad innych i pójścia własną drogą.	NIGDY NIE MUSISZ – uczestniczyć w nieprzyjemnych sytuacjach.
KAŻDY MA PRAWO DO – samotności, nawet gdy inni potrzebują towarzystwa.	NIGDY NIE MUSISZ – rezygnować dla innych ze swojej tożsamości.
KAŻDY MA PRAWO DO – własnych odczuć, nawet gdy dla innych są one bezsensowne.	NIGDY NIE MUSISZ – podtrzymywać niekorzystnych związków.
KAŻDY MA PRAWO DO – zmiany swojego zdania i sposobu postępowania.	NIGDY NIE MUSISZ – robić czegoś, na co naprawdę nie masz ochoty.
KAŻDY MA PRAWO DO – negocjowania zmian, gdy nie odpowiadają mu realia.	NIGDY NIE MUSISZ – przystosowywać się do niezrozumiałych wymogów.
	NIGDY NIE MUSISZ – dawać czegoś, czego nie chcesz dać.
	NIGDY NIE MUSISZ – obciążać siebie za złe zachowanie innych.
	NIGDY NIE MUSISZ – zapominać o sobie, bo inni tak chcą.

Autorka jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Płocku, pedagogiem szkolnym w Zespole Szkół Usług i Przedsiębiorczości w Płocku